

Temps d'escola · 11

TARDOR 2021

Eina didàctica per a l'aula aragonesa de parla catalana

Amb la col·laboració del Seminari Autòmic de professors i professores de llengua catalana i la Direcció General de Política Lingüística del Govern d'Aragó

Edita:
Iniciativa Cultural de la Franja

Coordinació:
Pietro Cucalón Miñana
Pepa Nogués Furió

Disseny/impressió:
Terès & Antolín

Dip. Legal: TE-189-2016
tempsdescola@gmail.com

Editorial

Premi Desideri Lombarte i 5è Aniversari: Gràcies!

Estem de doble celebració: La nostra revista rep el premi Desideri Lombarte coincidint amb el seu 5è Aniversari.

Enguany el Premi Desideri Lombarte, que atorga la Direcció General de Política Lingüística per tal de destacar el paper de figures clau per la llengua catalana a l'Aragó, ha estat per la revista *Temps de Franja* de la qual forma part este suplement que anomenem *Temps d'Escola* i que ha estat un dels aspectes positius que el jurat ha ressaltat de la important tasca que porta endavant *Temps de Franja*. A més, el premi va recaure també en dos intel·lectuals i dinamitzadors de la llengua els materials dels quals molts/es de nosaltres utilitzem a l'aula: José Antonio Carrévalo i Pasqual Vidal.

Este reconeixement ens arriba quan es compleixen 5 anys d'aquella primera revisteta que va vore la llum la tardor del 2016, després de diverses deliberacions al si del Seminari de professorat de català per determinar com seria. Els seus propulsors van

ser M. Carme Alcover i Pietro Cucalón, com a tècnics de la DGPL d'aquell moment, juntament amb Carles Terès, com a editor en representació de *Temps de Franja*. Pensem que estem en el camí de l'objectiu que es marcava en aquella primera editorial: "Esperem ser un pont de referència i suport en aquest model pedagògic del qual sorgeixin innovacions pedagògiques que ens enriqueixin a tots i que ens ajudin a cohesionar la societat aragonesa de parla catalana".

Per això, estem de doble celebració i també de doble agraïment: GRÀCIES pel reconeixement institucional a la tasca de l'escola en la promoció de la llengua que comporta el premi i GRÀCIES per la tasca constant i activa que portem endavant professors i professores a l'aula dia rere dia, la qual des de fa 5 anys compta amb este "pont de referència i suport" que fem entre totes i tots i que és *Temps d'Escola*.

Projectes

Projecte europeu eTwinning: Paraules Precioses

El curs passat 10 centres educatius van realitzar el primer projecte europeu eTwinning dedicat a la llengua catalana d'Aragó. Va ser un projecte transversal des d'Infantil a Secundària en el qual cada centre va gravar un vídeo sobre una paraula que els identifiqués, bé perquè fos del lèxic propi de la zona, bé perquè estigués en perill d'extinció o els representés com a territori o pel seu projecte de centre.

RIURE
CEIP Vicente Ferrer Ramos, Vall-de-roures

DIVERSIÓ. CPI de Benavarri

PANISTRE i CUCUROLLA
CRA Matarranya (Calaceit, la Vall del Tormo i Massalió)

FILLO
CEIP Virgen del Portal (Maella)

BRUNETA. CRA Olea

ALIFARA. CRA Alifara, la Portellada

TARRANCUT i TRAPASSER
IES Baix Matarranya (Maella)

RIU. CRA Tastavins

SALUT. CEIP Maria Moliner (Fraga)

DONA-LA-HI. IES Matarraña (Vall-de-roures)

Miniprojectes

Com es diu a cada lloc? Pastanaga

Com anomenau aquella hortalissa de color taronja que agrada tant als conills?

A la comarca de la Ribagorça

Sanaòria a les Paüls, Tolba.

Sanòria a Estanya.

Carota a Sopeira i Eressué.

A la comarca del Baix Aragó-Casp

Pastanaga a Faió.

Safanòria a Favara de M. i Nonasp

Safandòria a Maella.

A la comarca de la Llitera

Zenòria a Peralta de la Sal.

A la comarca del Matarranya

Safandòria a la Freixneda, Massalió, la Portellada, Valljunquera, la Vall del Tormo.

Safanòria a Calaceit, Mont-roig, Torredarques, Vall-de-Roures.

A la comarca del Baix Aragó

Fafanòria a Aiguaviva de Bergantes.

Fafandòria a la Codonyera, la Ginebrosa, la Torre de Vilella.

Safandòria a Bellmunt de Mesquí.

A la comarca del Baix Cinca

Pastanaga i Safanòria a Mequinensa.

Pastanaca i Sanaòria a Fraga.

Pastanaga i Sanaòria a Saidí.

Altres territoris

Carlota a Vilafranca dels Ports.

Safranòria a Vinaròs.

Carota a Perpinyà.

Activitats de dinamització

Llengua i música

Us presentem algunes activitats amb actuacions musicals que es van organitzar a les escoles dintre del programa Jesús Moncada:

El CRA Alifara va rebre a **Fernando Mallén** amb el seu espectacle: "Cantant Desideri" en el qual musica les poesies més conegudes d'este poeta i també fa ballar i cantar al públic amb algunes cançons tradicionals.

El grup **La Chaminera** va visitar diverses poblacions amb el seu espectacle "D'ací, d'astí i d'allà" amb un recorregut per les músiques tradicionals d'Aragó.

Imatge de l'actuació de la Chaminera al CRA Olea (Aiguaviva de Bergantes, Castellote i Bordón)

Els centres de les poblacions d'Albelda, Estopanyà i Alcampell del CRA La Llitera durant l'actuació de la Chaminera.

Llengua i natura

Al taller de plantes medicinals i destil·lació, l'educador ambiental Víctor Vidal va mostrar les plantes utilitzades popularment per fer remeis i infusions a l'alumnat del CPI de Benavarri.

Projectes educatius

PPP-Joc didàctic (Parxís Per Preguntes)

Autor/a: Noelia Roca Bolumar

Centre: CRA Ribera del Cinca (aula de Torrent del Cinca). Grup 5è i 6è, curs 2020-21

Paraules clau: Joc de taula, preguntes, ortografia, refranys, poemes.

Tipus d'activitat: Activitat grupal

Nivells recomanats: 3r Cicle de Primària.

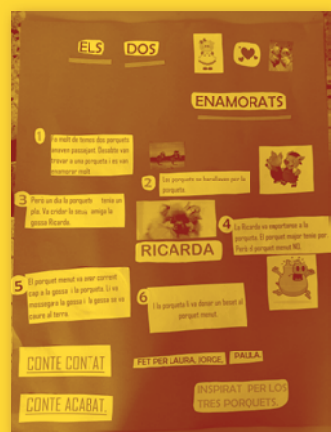
Matèries / assignatures: Llengua Catalana.

Nombre de sessions necessàries: 4-5 sessions.

Objectius:

- Descobrir la faceta lúdica i creativa de la llengua catalana.
- Treballar cooperativament.
- Afiançar continguts treballats en l'aula.
- Gaudir de les activitats plantejades.
- Fer un ús correcte de les TIC.

Producte final: Un joc de taula educatiu elaborat pel propi alumnat

Experiències escolars

Treballem les emocions

Al CRA Olea, la mestra Núria Lombarte utilitza una metodologia molt innovadora: treballa l'assignatura de català per a infantil i primària a partir de les emocions i les estacions de l'any. A la primavera, com que és una estació que es relaciona amb l'amor, els alumnes de primària van reinventar contes tradicionals amb el sentiment de l'amor i després es van preparar una presentació.

Superherois i Superheroïnes

El CEIP San Juan Bautista de Saidí va culminar este projecte de centre amb una activitat interdisciplinària durant el mes de maig. Cada classe va rebre un vídeo on s'hi demanava ajuda per salvar el planeta d'un virus molt agressiu. En dilluns arribava un sobre a cada classe amb dos reptes i, si els superaven, el divendres rebien una peça d'un trencaclosques.

Van ser vuit missions, de les diferents àrees: matemàtiques, llengua, anglès, català, educació física, artística, ciències naturals i ciències socials. Al final del mes amb totes les peces van aconseguir descobrir que el trencaclosques era una entrada pel cine.

El curs passat va ser molt diferent i tant docents com alumnat mereixíem acabar d'una manera especial.

Celebracions

Dia Europeu de les Llengües

El 25 de setembre se celebra el Dia Europeu de les Llengües i diverses escoles van organitzar activitats. A l'IES Bajo Cinca van treballar l'empatia lingüística en el sentit que totes les llengües són importants. A l'IES Matarranya van treballar la memòria oral amb la història de vida de la Claudine de la Portellada (a la imatge). La seua família va emigrar a França quan tenia 13 anys i va haver d'aprendre una altra llengua. Però, després de més de 60 anys conserva intacta la seua llengua materna, amb moltes paraules avui en desús encara que, això sí, amb una mica d'accent francès.

Premi "Poesía para Llevar"

Marivi Basallo, professora de català de l'IES Bajo Cinca (Fraga), va obtenir el Segon Premi en la categoria V de la comunitat educativa en la passada edició del concurs intercentres de poesia, dintre del programa d'innovació "Poesía para llevar" que organitza el Govern d'Aragó. Prèviament, havia estat la guanyadora del concurs de poesia del seu centre. Aquí podeu llegir la seua poesia Dona'm la mà. No deixes mai d'escriure, Marivi.

Dona'm la mà

Dona'm la mà, Estimat.
I ajuda'm a recordar,
ara que l'enyor m'envaeix
testimoni d'un temps passat.

Dona'm la mà, Estimat.
I caminem junts,
ara que el futur s'esvaeix
i la pell tibada ens ha abandonat.

Dona'm la mà, Estimat.
I assaborim aquesta solitud
que ara ens acompanya,
sols, en la intimitat.

Dona'm la mà, Estimat.
I reposem una estona,
doncs, aquest cos endurit
crui a cada pas.

Dona'm la mà, Estimat.
I mira aquests ulls
que no han deixat d'estimar-te.

M. Visitación Basallo Martínez

Professora de català de l'IES Bajo Cinca (Fraga)

Dels colors que a tu més t'agraden aquí n'hi ha

Després de treballar diferents poesies de Desideri Lombarte sobre els colors del paisatge, l'alumnat de 2n d'ESO de l'IES Matarraña va fer el curs passat la seua foto poesia amb el seu color favorit del paisatge:
https://padlet.com/p_nogues/zubypaozon-nkoko8
https://padlet.com/p_nogues/m5muaooj-f140b2sx

5 colors són els que té:

Roig: Valentia

Taronja: Foc

Groc: Alegria

Blau: Tristesia

Lila: Egoisme

Totes les emociones es junten fent un remolí creant l'arc de Sant Martí

Jana Bosch Juan

Les arrels, la base de la meua existència.

Les arrels, la terra, ma casa.

El meu creixement personal.

La força de voluntat. La VIDA...

Andreu Guarc Saura

Centres aragonesos on s'ensenya català

Ribagorça Oriental

CPI de Benavarri, CEIP d'Areny i CEIP de Montanui

GRAUS (Ribagorça)

IES Baltasar Gracián, a l'Aula de Benavarri

CRA La Llitera

Albelda, Alcampell, Castellonroi, Estopanyà

CRA Altorricón (La Llitera)

El Torricó, Algaió, Vensilló

TAMARIT DE LLITERA (La Llitera)

CEIP San Miguel • IES La Llitera

SAIDÍ (Baix Cinca)

CEIP S. Juan Bautista • Aula de primer cicle d'ESO

CRA Ribera del Cinca

Torrent de Cinca, Vilella de Cinca, Miralsot

FRAGA (Baix Cinca)

CEIP Miguel Servet • CEIP San José de Calasanz • Colegio Santa Ana (concertat) • CEIP María Moliner • CEIP Litera (barri Litera) • IES Ramón J. Sender • IES Bajo Cinca

MEQUINENSA (Baix Cinca)

IES Joaquín Torres • CEIP Mª Quintana

FAIÓ (Baix Aragó-Casp)

CEIP Ntr.^a Sr.ª Del Pilar

CRA Dos Aguas (Baix Aragó-Casp)

Favara, Nonasp

MAELLA (Baix Aragó-Casp)

CEIP Virgen Del Portal IES Baix Matarranya

CRA Matarranya (Matarranya)

Calaceit, Massalió, la Vall del Tormo

CRA Algars (Matarranya)

Queretes, Lledó d'Algars, Arenys de Lledó, Besèit

CRA Alifara (Matarranya)

La Freixneda, la Portellada, Ràfels, Valljunquera.

VALL-DE-ROURES (Matarranya)

CEIP V. Ferrer Ramos • IES Matarraña

CRA Tastavins (Matarranya)

Pena-roja, Mont-roig, Fondespatla, la Sorollera

CRA Olea (Bajo Aragón/Maestrazgo)

Aiguaviva de Bergantes, la Ginebrosa, Bordón

EOI Ignacio Luzán

(Montsó, Cinca Medio)

Fraga (Baix Cinca): Extensió de l'EOI

Ignacio Luzán (Montsó)

EOI Fernando Lázaro Carreter Zaragoza II (Saragossa)

EOI Alcañiz (Alcanayís, Bajo Aragón)